

Tarixdə ilk dəfə

Dünya Türk Dili Ailəsi Günü təsis edildi

Dünən bəşər tarixində ilk dəfə olaraq 15 dekabr təqvim günü Dünya Türk Dili Ailəsi Günü kimi qeyd edildi. Bu əlamətdar gün Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Təhsil, Elm və Mədəniyyət Təşkilatı - UNESCO-nun bu il noyabrın 3-də Özbəkistanın Səmərqənd şəhərində keçirilmiş 43-cü Baş Konfransında təsis edilib.

Azərbaycan, türk, qazax, qırğız, türkmən və özbək dillərinin daxil olduğu türk dilində təxminən 12 milyon kvadratkilometr ərazini əhatə edən ərazidə 200 milyondan çox insan danışır. Dünya Türk Dili Ailəsi Günü'nün elan edilməsi türk dilinin dünya miqyasında tanınması, qorunması və təbliği baxımından mühüm tarixi hadisə kimi dəyərləndirilir.

Qeyd edək ki, 15 dekabr tarixinin seçilməsi təsadüfi deyil. Məhz bu gün - 1893-cü il dekabrın 15-də məşhur danimarkalı alim Vilhelm Tomsen Orxon-Yenisey yazılarını deşifrə edərək türk dillərinin ən qədim yazılı abidələrinin sirrini dünyaya açmışdır. Bu hadisə türk dilinin tarixi dərinliyini, zənginliyini və mədəni potensialını elmi şəkildə təsdiqləyən dönmüş nöqtəsi hesab olunur.

UNESCO-nun qəbul etdiyi qərarla vurğulan ki, türk dili ailəsinə daxil olan dillər bu gün Avrasiya məkanında geniş coğrafiyada yayılıb. Bu dillər təkcə kommunikasiya vasitəsi deyil, eyni zamanda minilliklər boyu formalaşmış sivilizasiya, dövlətçilik ənənəsi, mədəniyyət və mənəvi irsin daşıyıcısıdır.

Beynəlxalq təşkilatın bu addımı türk dünyası üçün simvolik və strateji əhəmiyyət da

şıyır. Qərar türk dillərinin qorunması, gənc nəsillərə ötürülməsi, elmi-akademik tədqiqatların genişləndirilməsi və beynəlxalq mədəni dialoqda türk dilinin rolunun gücləndirilməsi baxımından yeni imkanlar açır. Beləliklə, dekabrın 15-inin Dünya Türk Dili Ailəsi Günü kimi təsis edilməsi türk dili və türk dünyası üçün qürurverici, gələcəyə ümid verən və mədəni birlik ideyasını gücləndirən əlamətdar beynəlxalq hadisədir. Bu günün qeyd edilməsi həmçinin türk dilinin global səviyyədə daha yaxşı tanınmasına, türk xalqları arasında ortaq bir dil birliyinin qurulmasına xidmət edir.

Dünya Türk Dili Ailəsi Günü yalnız dilin əhəmiyyətini deyil, həm də türk mədəniyyətinin zənginliyini və müxtəlifliyini önə çıxarır. Türk dili, sadəcə, bir kommunikasiya vasitəsi deyil, həm də bir xalqın düşüncə tərzini, dünyagörüşünü və mədəniyyətini ifadə edən bir vasitədir. Türk dünyasında hər bir ölkə və toplum öz dilini fərqli şəkildə inkişaf etdirib. Ancaq bütün bunlar ortaq bir irsə, ortaq köklərə dayanır.

Dünya Türk Dili Ailəsi Günü yalnız bir günlə məhdudlaşmamalıdır. Bu günün qeyd edilməsi hər bir türk dövlətin-

də dilin qorunması və inkişafı ilə bağlı davamlı fəaliyyətlərin təşviq edilməsi üçün bir vasitə olmalıdır. Türk dili hər bir türk xalqının mədəni irsinin təməl daşını təşkil edir və bu dili yaşatmaq, gələcək nəsillərə ötürmək hər birimiz üçün böyük bir məsuliyyətdir.

Bu gün türkdilli ölkələri birləşdirən və getdikcə global təşkilata çevrilən Türk Dövlətləri Təşkilatı (TDT) qardaş ölkələri bir-birinə möhkəm bağlarla daha da yaxınlaşdırıb. TDT, sadəcə, əməkdaşlıq platforması deyil, ciddi geosiyasi mərkəzlərdən biri kimi formalaşır. Təşkilatın beynəlxalq səviyyədə nüfuzu getdikcə daha da artır. Ortaq tarixi və etnik köklər, müştərək milli-mənəvi dəyərlər qardaş ölkələri bir ailə kimi birləşdirir. Azərbaycan bu təşkilatın işinə dəstək məqsədilə Kətibliyin hesabına 2 milyon ABŞ dolları məbləğində ianə köçürüb. Daxili siyasi və iqtisadi sabitlik, əhəmiyyətli geostrateji mövqe, müsbət demografiya və gənc əhali, nəqliyyat-logistika sahəsində böyük imkanlar, təbii resurslar, habelə hərbi və hərbi-texniki sahədə artan potensial TDT-ni global arenada vacib aktora çevirib.

Bu il oktyabr ayının 7-də Qəbələdə TDT-nin Dövlət Başçıları Şurasının 12-ci Zirvə Görüşündə çıxış edən Prezident İlham Əliyev təşkilatın yaranması, qısa zamanda formalaşması və getdikcə necə bir güc mərkəzinə çevrildiyini söyləyərək, hər zaman olduğu

kimi, görülən işləri qiymətləndirdi və qarşıdakı hədəfləri göstərdi. Prezident İlham Əliyev qəbul edilən qərarları, həyata keçirilən layihələri yüksək qiymətləndirərək bildirmişdir ki, bütün bunlar təşkilatın daha da güclənməsinə xidmət edən proseslərdir. Ümumiyyətlə, TDT-nin Qəbələ zirvəsində Prezident İlham Əliyevin çıxışını həm də təşkilatın qarşıdakı dövr üçün yol xəritəsi də adlandırmaq olar.

TDT-nin 12-ci Zirvə Görüşü Azərbaycan və türk dünyası üçün əhəmiyyətli bir tarixi an oldu. Bu zirvə görüşündə Prezident İlham Əliyev yalnız regionda sülh və təhlükəsizliyin təmin edilməsi istiqamətindəki mülahizələrini açıqlamaqla kifayətlənmədi, həm də Türk Dövlətləri Təşkilatının gələcək inkişafına dair strateji hədəflərini vurğuladı.

Qəbələ Zirvə Görüşü Türk Dövlətləri Təşkilatının gələcək inkişafını təmin edəcək bir çox mühüm sənədin imzalanması ilə yadda qaldı. İmzalanan sənədlər türk dünyası ölkələri arasında sıx əlaqələrin qurulmasına, birgə strateji layihələrin həyata keçirilməsinə və regional məsələlərə qarşı birgə yanaşmanın inkişafına zəmin yaratdı. Bu sənədlər türk dünyasının siyasi, iqtisadi və mədəni integrasiyasını daha da irəlilətmək üçün əsaslı bir addım oldu.

Rəşad BAXŞƏLİYEV,
"Azərbaycan"